

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen: En sammanhållningspolitik för att stödja tillväxt och sysselsättning: Gemenskapens strategiska riktlinjer för perioden 2007–2013"

KOM(2005) 299 slutlig – SEK(2005) 904

(2006/C 185/11)

Den 5 juli 2005 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda yttrande.

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 23 mars 2006. Föredragande var **Bruno Veвер**.

Vid sin 426:e plenarsession den 20–21 april 2006 (sammanträdet den 21 april 2006) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 47 röster för, inga röster emot och 1 nedlagd röst:

1. Sammanfattning

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén beklagar att de strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken 2007–2013 lades fram ett år efter förslagen till budgetplan och strukturfondsförordningar för samma period, i stället för samtidigt eller tidigare. Under dessa förhållanden ter sig riktlinjerna mer som kompletterande bestämmelser än som de vägledande dokument de borde utgöra.

1.2 Denna försening är särskilt beklaglig eftersom behovet av riktlinjer är angeläget mot bakgrund av de både många och komplexa sammanhållningsfrågorna inför perioden 2007–2013: uppföljningen av utvidgningarna, konsolideringen av euron och återhämtningen av förseningarna i Lissabonstrategin mot bakgrund av en allt snabbare globalisering. Trots en otillräcklig tillväxt, stora skillnader mellan medlemsstaterna och en alltför begränsad gemenskapsbudget har EU vissa fördelar, men dessa är snarare potentiella än konkreta (konsolidering av den utvidgade inre marknaden, framtidsinfrastrukturer och anpassningsreformer).

1.3 EESK anser inte att sambanden mellan de strategiska riktlinjernas prioriteringar och strukturfondernas målsättningar är tydliga, och villkoren för deras genomförande bör klargöras. När det gäller den första prioriteringen, som syftar till att göra investeringar mer attraktiva, ställs den centrala frågan om behovet av att öka tilltron till EU:s egen utveckling. I anslutning till den andra prioriteringen, till stöd för innovation och entreprenörskap, väcks frågan om den ständiga bristen på anpassning av gemenskapsinstrumenten (bristen på framsteg när det gäller gemenskapspatentträtten, luckorna i den europeiska företagsstadgan och åtgärder inom ramen för fonderna, vilka i alltför stor utsträckning inskränker sig till subventioner). Den tredje prioriteringen, som syftar till att skapa fler arbetstillfällen, ställer frågan om hur man mot bakgrund av globaliseringens påtryckningar skall komma i kapp eftersläpningarna i Lissabon-

strategin och den fortfarande avlägsna optimeringen av den ekonomiska och sociala inre marknaden.

1.4 EESK är bekymrad över svagheterna i den gemenskapsbudget som Europeiska rådet i december 2005 lade fram för perioden 2007–2013: det tak som fastställdes till 1,045 % av bruttonationalinkomsten (dvs. 0,36 % för sammanhållningsbudgeten) innebär en lägre nivå än före utvidgningen från 15 till 25 medlemsländer, trots att problemen med interna skillnader och internationell konkurrens har ökat betydligt. Därför är den centrala fråga som de strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken 2007–2013 bör ge svar på följande: Hur skall man kunna göra mer med mindre? Som svar rekommenderar EESK att man diversifierar de sammanhållningspolitiska instrumenten, att man i högre grad koncentrerar insatserna och att man moderniserar förvaltningen.

1.5 EESK anser att man bör diversifiera de sammanhållningspolitiska instrumenten genom innovativt nytänkande när det gäller EU:s finansiella åtgärder.

1.5.1 Strukturfonderna bör kunna använda sig av andra instrument än bidrag, exempelvis lån, subventioner, lånegarantier, stöd till riskkapital och riskkapital, i direkt samarbete med EIB eller EIF.

1.5.2 En sådan omstrukturering skulle, på en mycket bredare front än enbart programmet Jeremie, åstadkomma en multiplikatoreffekt av fonderna, vilket skulle komplettera investeringarna av offentligt och privat kapital bättre och uppväga den blygsamma budgeten.

1.5.3 EESK ser positivt på en kraftig ökning av EU:s möjligheter att ge lån och garantier, ett stärkt partnerskap med bank- och finanssektorn och en motsvarande anpassning av de nya strukturfondsförordningarna. För att förverkliga dessa tre villkor måste Europeiska kommissionen snabbt lägga fram förslag i denna riktning.

1.6 EESK rekommenderar att man i högre grad koncentrerar strukturfondsåtgärderna i enlighet med EU:s prioriterade intressen.

1.6.1 Förutom att fullfölja och intensifiera det direkta stödet till de städer och regioner som har störst behov, innebär detta att man i samarbete med offentlig-privata partnerskap bör stärka finansieringen av de transeuropeiska infrastrukturnäten och stödet till gränsregionerna.

1.6.2 Mot denna bakgrund föreslår EESK att det skall göras en omfattande omprövning av budgeten för de transeuropeiska näten, eftersom denna försumrades i december 2005 trots Lissabonstrategins målsättningar.

1.6.3 Detta förutsätter även att gemenskapsstödet i större utsträckning används för att hjälpa medlemsstaterna att bättre genomföra gemenskapens riktlinjer, beslut och åtaganden, antingen det rör sig om att införliva direktiv eller genomföra Lissabonstrategin. Framför allt bör budgeten för stöd till utbildning, som också förbisågs i december 2005, ändras.

1.7 Avslutningsvis rekommenderar EESK att man moderniserar förvaltningen av sammanhållningspolitiken och främjar bättre insyn och växelverkan.

1.7.1 Detta förutsätter att gemenskapsstödet, i likhet med det statliga stödet, är helt förenligt med den europeiska konkurrenspolitiken.

1.7.2 Det kräver också en ökad medverkan av det organiserade civila samhällets aktörer, framför allt arbetsmarknadsparterna, vid utarbetandet och förvaltningen av den europeiska sammanhållningspolitiken.

1.7.3 EESK efterlyser därför att medverkan av aktörer i näringsliv och samhälle uttryckligen skall ingå i de strategiska riktlinjerna. Villkoren för genomförandet i de olika medlemsstaterna bör preciseras i bilagor till planerings- och revideringsdokumentent.

2. Inledning

2.1 Det meddelande från kommissionen som antogs den 5 juli 2005 om sammanhållningspolitikens strategiska riktlinjer för perioden 2007–2013 kompletterar en rad tidigare förslag.

2.1.1 Riktlinjerna för gemenskapsbudgeten 2007–2013, som presenterades den 17 februari 2004, har utarbetats med utgångspunkt i en gemenskapsbudget baserad på 1,14 % av bruttonationalinkomsten.

2.1.2 Förslagen till ändringar i strukturfondsförordningarna (Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden) för perioden 2007–2013 lades fram den 14 juli 2004⁽¹⁾: Kommissionen satte upp tre målsättningar för fonderna:

⁽¹⁾ EESK:s yttranden om "Fonder (allmänna bestämmelser)", "Sammanhållningsfonden" och "Europeiska regionala utvecklingsfonden", EUT C 255, 14.10.2005, s. 78., s. 88 och s. 91.

2.1.2.1 Ett konvergensmål, som en uppföljning av nuvarande mål 1 till förmån för EU:s mindre utvecklade regioner, i synnerhet de regioner vars BNP är lägre än 75 % av EU:s genomsnitt: 78,54 % av fondmedlen anslås till detta mål.

2.1.2.2 Ett mål för regional konkurrenskraft och sysselsättning, som följer upp nuvarande mål 2, till förmån för EU:s övriga regioner, framför allt för att stödja genomförandet av Lissabonstrategin och öka sysselsättningen: 17,22 % av fondmedlen anslås till detta mål.

2.1.2.3 Ett mål om territoriellt europeiskt samarbete, som uppföljare till det nuvarande Interreg-programmet: 3,94 % av fondmedlen anslås till detta mål.

2.1.3 Dessutom lade kommissionen den 14 juli 2004 fram ett förslag till stadga för europeiska grupperingar för gränsöverskridande samarbete som syftar till att underlätta sådana initiativ inom gemenskapen⁽²⁾.

2.2 När kommissionen den 5 juli 2005 presenterade de strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken 2007–2013 betonades tre prioriteringar. De skiljer sig från ovannämnda målsättningar för strukturfonderna, även om det finns vissa överensstämmelser:

2.2.1 Den första prioriteringen i de strategiska riktlinjerna syftar till att göra investeringar mer attraktiva.

2.2.2 Den andra prioriteringen syftar till att öka innovationen och företagsamheten.

2.2.3 Den tredje prioriteringen syftar till att stödja skapandet av nya arbetstillfällen.

2.3 De strategiska riktlinjerna skall genomföras utifrån nationella strategiska referensramar som i ett senare skede skall utarbetas av kommissionen, medlemsstaterna och regionerna.

2.4 Presentationen av de strategiska riktlinjerna var den sista etappen i diskussionen om ett övergripande paket om sammanhållningspolitiken 2007–2013. Det hade emellertid varit mer logiskt om kommissionen hade öppnat debatten om sammanhållningspolitiken med att presentera dessa strategiska riktlinjer, som syftar till att fastställa en övergripande politisk ram. I stället inledde man med att lägga fram förslag till fondförordningar som bör kunna fungera som tillämpningsanvisningar. Avsaknaden av samordning, som skulle ha gett de strategiska riktlinjerna en tydlig ledande roll i stället för att som nu låta dem utgöra ett komplement, gör att det finns risk för att den europeiska sammanhållningspolitikens mervärde försvagas och att man uppmuntrar till en åternationalisering av utvecklingsstrategierna. Detta skulle vara till stor skada för EU:s samstämmighet, konkurrenskraft och ekonomiska och sociala effektivitet.

⁽²⁾ EESK:s yttrande: EUT C 255, 14.10.2005, s. 76.

2.5 Diskussionen om riktlinjerna för budgetförandet för 2007–2013 och fondförordningarna för samma period inleddes under svåra förhållanden, kännetecknade av påtagliga menings-
skiljaktigheter mellan de 25 medlemsstaterna avseende beloppen och tilldelningen. Efter ett första misslyckande i juni 2005 uppnådde Europeiska rådet den 17 december 2005 en budgetöverenskommelse på mycket mer återhållsamma grunder: budgettaket 2007–2013 fastställdes till 1,045 % av BNI. 252 miljarder euro, dvs. 82 % anslogs till konvergen-
smålet, 48,5 miljarder, dvs. 15,5 %, anslogs till konkurrens- och sysselsättningsmålet, och 7,5 miljarder, dvs. mindre än 2,5 %, anslogs till målet om europeiskt territoriellt samarbete.

2.6 Europaparlamentet avslög den 18 januari 2006 detta budgetförslag eftersom det långt ifrån uppfyllde dess förväntningar. Rådet och Europaparlamentet återupptog därför diskussionerna som den 4 april 2006 utmynnade i en kompromissom innebär att detta anslag höjs med fyra miljarder euro (varav två i reserv). Kompromissen skall senare ratificeras av båda parter.

3. Synpunkter på sammanhållningspolitikens utmaningar under perioden 2007–2013

3.1 De strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken avser perioden 2007–2013, som kommer att utmärkas av stora utmaningar:

3.1.1 För det första måste utvidgningen fullföljas och konsolideras. EU utvidgades från 15 till 25 medlemsstater 2004, och skall ta emot ytterligare två nya medlemsstater 2007. Andra kan komma att följa senare, efter 2013 eller till och med tidigare, eftersom listan över länder som vill bli medlemmar inte är uttömd. Även om utvidgarna förmodligen stärker inre marknaden och dess kapacitet i fråga om tillväxt, sysselsättning, handel, produktion, konsumtion och konkurrenskraft mot bakgrund av globaliseringen, kommer de ständigt växande ekonomiska och sociala skillnaderna att ställa krav på ett kvalitativt steg framåt när det gäller samordningen av den europeiska och nationella politiken, förvaltningen och konsolideringen av inre marknaden och EU:s fysiska planering.

3.1.2 Man måste även lyckas utvidga euroområdet, samtidigt som eurozonen måste stärkas och göras mer attraktivt och effektivt i fråga om tillväxt och sysselsättning. För närvarande ingår endast 12 av de 25 medlemsstaterna i EMU. Euroområdet bör före utgången av 2013 ha utvidgats till att omfatta merparten av medlemsstaterna, under förutsättning att de uppfyller samtliga villkor. I likhet med utvidgningen av unionen kommer utbredningen av euroområdet på grund av konkurrensvillkoren att kräva en större konvergens, i första hand på det ekonomiska planet men även på andra områden, alltifrån skattemrådet (harmonisering av beräkningsunderlaget) till det socialpolitiska området.

3.1.3 Strukturförändringarna kommer att fortsätta att breda ut sig under hela denna period:

3.1.3.1 Globaliseringen och de nya framväxande ekonomierna kommer att öka konkurrenstrycket och utlokaliseringen av företag.

3.1.3.2 Den tekniska utvecklingen kommer att gå ännu snabbare, och kommer att underblåsas av det globaliserade informationssamhällets innovationer.

3.1.3.3 Den europeiska befolkningens åldrande kommer att bli allt tydligare, när de stora årskullar som föddes efter andra världskriget uppnår pensionsåldern. Detta kommer att ändra levnads- och sysselsättningsvillkoren och jämvikten i medlemsstaternas sociala förmånssystem.

3.1.3.4 Migrationstrycket från de mindre utvecklade länderna utanför EU kommer förmodligen att fortsätta att öka, och hanteringen av detta bör förbättras. Å ena sidan bör migrationen i större utsträckning anpassas till EU:s behov och integrationskapacitet, och å andra sidan bör man påtagligt öka effektiviteten när det gäller utvecklingsbiståndet till ursprungsländerna i syfte att skapa fler arbetstillfällen och ekonomiska och sociala framsteg i dessa länder. Man bör även integrera behovet av anpassning till invandringen i utbildningsprogram på olika nivåer.

3.1.3.5 Kampen mot social utslagning och fattigdom, när det gäller såväl arbetsökande som "arbetande fattiga", är alltså en viktig fråga för den europeiska sammanhållningspolitiken. Om man inte löser dessa problem, som inte bara rör själva sysselsättningsfrågan, kommer det i praktiken att bli svårt att säkerställa sammanhållningen inte bara ur ett samhälleligt utan även ur ett ekonomiskt perspektiv.

3.1.4 Det slutdatum, 2010, som Europeiska rådet år 2000 satte upp för Lissabonstrategin står i centrum för denna period av djupgående förändringar. Genomförandet av strategin har dock försenats. Det blir alltmer brådskande och samtidigt allt svårare för EU att hämta in eftersläpningen för att bevara sin konkurrenskraft.

3.2 När det gäller de stora utmaningarna under kommande år kan den europeiska sammanhållningspolitiken hämta stöd i flera gynnsamma faktorer. Bland annat kan följande nämnas:

3.2.1 Den europeiska inre marknads omfattning – den inbegriper över en halv miljard européer och utgör en ekonomisk, kommersiell och mänsklig potential som fortfarande är underutnyttjad, när det gäller såväl det ekonomiska utbudet och efterfrågan som arbetsmarknaden.

3.2.2 Den europeiska modellen för arbetsmarknadsrelationer och den europeiska sociala dialogen, i vilka man genom att lägga tonvikten på utnyttjandet av de mänskliga resurserna försöker möta de utmaningar som sysselsättningen, utvecklingen, hälsan och livskvaliteten innebär i anslutning till globaliseringen.

3.2.3 Den dynamiska tillväxten i de nya medlemsstaterna, som i många fall är dubbelt så hög som genomsnittet i gemenskapen, borde bidra till att minska de stora utvecklingskillnaderna och öka den ekonomiska och kommersiella dynamiken i EU.

3.2.4 De nya möjligheter till planering och investering som den europeiska kontinentens enande innebär möjliggör en ny intern ekonomisk organisation och genomförande av innovativa program för infrastruktur och fysisk planering.

3.2.5 Lissabonstrategins ekonomiska och sociala reformer bör – i den utsträckning som de kan lyckas utveckla och producera en ömsesidig hävstångseffekt med aktiva insatser av arbetsmarkandsparterna – också utgöra ett viktigt stöd för att EU:s sammanhållningspolitik skall bli framgångsrik.

3.2.6 Sammanfattningsvis bör stödet från den europeiska sammanhållningspolitiken framför allt syfta till att skapa en god cirkel med tillväxt och sysselsättning genom utveckling av en positiv växelverkan mellan olika faktorer (en fördjupning och utvidgning av inre marknaden, investeringar och regional utveckling samt reformer i medlemsstaterna).

3.3 När det gäller den europeiska sammanhållningspolitiken kan man även räkna med stora svårigheter som kommer att göra uppgiften ännu svårare.

3.3.1 I första hand det ständiga problemet med att återskapa en stark europeisk ekonomisk dynamik. I stället för att knappa in på konkurrenterna ökar EU avståndet till dem. EU:s tillväxt är övergripande sett medelmåttig, arbetslösheten är i många medlemsstater hög och drabbar såväl ungdomar som äldre, antalet nya arbetstillfällen är ofta för lågt, forskningsunderskottet håller i sig och antalet utlokaliseringar av företag ökar. EU:s nuvarande placering i förhållande till de världsledande på området återspeglar knappast de ambitiösa mål som ställdes upp för fem år sedan, och någon större förbättring av situationen finns ännu inte i sikte.

3.3.2 En annan stor utmaning för sammanhållningspolitiken är de omfattande ekonomiska och sociala skillnaderna till följd av utvidgningarna. Det kommer att ta lång tid att utjämna dessa och jämfört med de tillvägagångssätt och metoder som tidigare användes inom sammanhållningspolitiken när utvecklingskillnaderna mellan medlemsstaterna var mycket mindre krävs det nytänkande.

3.3.3 En svag punkt i sammanhållningspolitiken är den bristande samordningen av den ekonomiska politiken, inklusive skattepolitiken. Denna är bristfällig även mellan de länder som ingår i euroområdet. Med ett ökat antal medlemsländer är det både mycket mer angeläget och svårare att rätta till denna situation. En ökad ekonomisk samordning bör också åtföljas av ett förstärkt samråd om de sociala metoderna.

3.3.4 Bland de missförhållanden som bör rättas till kan även den otillräckliga medverkan av det organiserade civila samhällets aktörer nämnas. Den offentliga förvaltningen intar en

ledande roll, och sammanhållningspolitiken är i stor utsträckning ett tvåpartssamarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna ⁽³⁾.

3.3.5 Mot bakgrund av de växande behoven är och förblir EU-fonderna relativt blygsamma. I den överenskommelse av den 17 december 2005 där EU:s budget fastställdes till 1,045 % av bruttonationalinkomsten reducerades budgeten för sammanhållningspolitiken till 0,36 % av BNI. EU:s budgetmedel har alltså minskats till en nivå som är lägre än före utvidgningen från 15 till 25 medlemsstater. Dessa procentandelar, som naturligtvis inte har något gemensamt med en federal budget (USA:s budget motsvarar över 20 % av BNP), förefaller extremt små i förhållande till EU:s sammanhållningsmål.

3.3.6 Den centrala fråga som de strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken 2007–2013 måste ge svar på är följande: Hur skall man kunna göra mer med mindre? Man måste i högre grad än någonsin tidigare se till att dessa mycket små tillgångar används på bästa sätt. Det viktiga är inte att ge ett permanent bistånd, utan att säkerställa förutsättningarna för en självständig och hållbar utveckling. Detta förutsätter dels största möjliga konvergens och komplementaritet med de nationella budgetarna, dels en katalysatoreffekt och ett stöd till marknadskrafterna, eftersom de är de enda som kan mobilisera resurser som motsvarar de behov som utveckling av hela EU innebär.

3.3.7 För att bemöta alla dessa utmaningar rekommenderar EESK att man diversifierar de sammanhållningspolitiska instrumenten, att man koncentrerar insatserna på ett effektivare sätt och att man moderniserar förvaltningen. Dessa idéer utvecklas i nedanstående punkter.

4. Synpunkter på prioriteringarna inom sammanhållningspolitiken 2007–2013

4.1 Sammanhållningspolitiken inriktas under perioden 2007–2013 på den dominerande prioriteringen "tillväxt och sysselsättning". Denna inriktning bygger bland annat på det partnerskap som Europeiska rådet lanserade vid sitt möte i mars 2005 och på de integrerade riktlinjer som kommissionen föreslog på området i juni 2005.

4.2 Inom strävandena mot den övergripande prioriteringen "tillväxt och sysselsättning" lyfter kommissionen i sitt meddelande fram tre specifika prioriteringar: göra investeringar i EU mer attraktiva, utveckla innovation och företagsamhet samt förstärka sysselsättningen och utbildningen. Dessa tre prioriteringar kompletteras av genomgående strävanden efter bättre fysisk planering i unionen såväl i landsbygdsområden som i städer, samt i gränsområden mellan stater och regioner.

⁽³⁾ EESK:s yttrande: "Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet - Bygga en gemensam framtid - Politiska utmaningar och budgetmedel i ett utvidgat EU 2007-2013", EUT C 74, 23.3.2005, s. 32.

4.3 Den första prioriteringen som avser att göra investeringar mer attraktiva är synnerligen relevant. Den bör i synnerhet genomföras i den utvidgade unionens mindre utvecklade regioner som bör prioriteras vid olika insatser samtidigt som hänsyn tas till övergångsåtgärder för de regioner som tidigare prioriterades. Med tanke på de absoluta begränsningarna i EU:s interventionsfonder bör kravet vara att främja sådana kapitalinvesteringar – särskilt från privatsektorn – som gynnar prioriterade områden för ekonomisk utveckling i unionen.

4.3.1 EU har dock inte – trots en rad framsteg i genomförandet av inre marknaden, uppkomsten av den ekonomiska och monetära unionen eller vissa reformer inom Lissabonstrategin – lyckats införa en autonom och kraftfull mekanism för tillväxt som tillvaratar synergier och kompletterande faktorer i de nationella ekonomierna. Det är därför svårt att föra en effektiv sammanhållningspolitik om man inte lyckas ingjuta större förtroende hos samtliga berörda parter (företagarna, löntagarna, investerarna) gällande själva den ekonomiska och sociala utvecklingen i unionen och förtroende även för unionens politiska och institutionella framtid.

4.3.2 Under de närmaste åren skulle detta alltså innebära att man måste reducera de osäkerhetsfaktorer som för närvarande påverkar så grundläggande frågor som slutförandet av den inre marknaden, förankringen av en konkurrenskraftig integrerad ekonomi i anslutning till euron, förstärkningen av tillväxt och sysselsättning, framgång för Lissabonstrategin, effektiva styreformerna vid EU-institutionerna samt en optimal och hållbar planläggning av den utvidgade unionen.

4.3.3 Kommissionens meddelande lägger tonvikt vid investeringar i infrastrukturnät, särskilt inom transportsektorn. Det saknas dock en analys av orsakerna till de kvardröjande förseningarna på området. För att undanröja dessa förseningar vore det lämpligt att ge högre prioritet åt finansieringen av de transeuropeiska infrastrukturerna för transport, energi och telekommunikation, vilka är förutsättningar för sammanhållning i unionen. Man kan bara beklaga att avtalet av den 17 december 2005 innebär kraftigt minskad finansiering av dessa nät. Det faktum att denna prioritering var Europeiska rådets största offer står direkt i strid med Lissabonåtagandena som skall vara uppfyllda någon gång mellan 2007 och 2013. Därför begär EESK i enlighet med Europaparlamentets ställningstaganden i frågan att en kraftigt omarbetad budget antas för att finansiera de transeuropeiska näten.

4.3.4 I kommissionens meddelande understryks även två övriga investeringsprioriteringar inom sammanhållningspolitiken, nämligen främjandet av investeringar i miljön och förstärkningen av EU:s självförsörjningsgrad på energiområdet.

4.3.4.1 I detta sammanhang bör man understryka att ett direkt samband mellan dessa prioriteringar och stödet till tidigare nämnda europeiska infrastrukturnät är nödvändigt.

4.3.4.2 Man bör även förvissa sig om att miljökraven uppfylls av dem som åtnjuter stöd från EU.

4.4 Den andra prioriteringen inom sammanhållningspolitiken är att öka innovationen och företagsamheten. Genom detta hänvisar kommissionen entydigt till Lissabonstrategins prioriteringar gällande främjandet av ett kunskapsamhälle i Europa.

4.4.1 Denna prioritering innebär framför allt att investeringarna i forskning måste öka.

4.4.1.1 I detta sammanhang är man tvungen att inse att EU som helhet sackar efter sina viktigaste partners på teknikområdet. Medlemsstaternas anslag för forskning är ofta en tredjedel lägre än Lissabonstrategins mål på 3 % av BNP. Anslagen har inte ökat under de senaste åren utan nått sitt tak och i vissa fall även sjunkit. EU:s budget för ramprogrammet för forskning och utveckling är fortfarande blygsam i jämförelse med medlemsstaternas forskningsanslag och klarar inte i tillräcklig mån av att samordna de nationella programmen. Dessutom dröjer svåra hinder kvar inom gemenskapens institutionella processer, även på högsta nivå, vilket sprider mycket dåliga signaler. Misslyckandet med gemenskapspatentet – en fråga som vaskats i 3 år – visar på unionens oroväckande oförmåga att tillhandahålla verktyg för att uppnå ambitionerna.

4.4.1.2 Därför behövs det en reell EU-politik för forskning med en förstärkt trovärdighet. Detta innebär nödvändiga omarbetningar i gemenskapens budget för att anslagen för forskning skall höjas kraftigt samtidigt som en bättre samordning mellan de nationella programmen skall garanteras. En förutsättning för detta är att äntligen lösa problemet med gemenskapspatentet, som inte i ett första skede behöver införas i alla medlemsstater om enighet fortfarande inte kan uppnås. Vad skulle ha skett med euron, Schengen eller EU:s socialpolitik om man på motsvarande sätt hade krävt ett genomförande samtidigt i alla länder?

4.4.2 En annan fråga som understryks i kommissionens meddelande är att uppkomsten och utvecklingen av företag måste uppmuntras, särskilt i fråga om nya teknikområden, och att en europeisk nätbildning för dessa gynnas.

4.4.2.1 Det är i detta sammanhang beklagligt att små företag fortfarande inte har möjlighet att välja en förenklad europeisk status som skulle underlätta verksamhet över gränserna.

4.4.2.2 EESK upprepar därför sitt krav i initiativyttrandet om "Små och medelstora företags gemenskapsrättsliga status" ⁽⁴⁾ att en sådan rättslig status till förmån för små och medelstora företag föreslås av kommissionen utan ytterligare förseningar och att förslaget därefter antas snarast.

⁽⁴⁾ EGT C 125, 27.5 2002, s. 100.

4.4.2.3 EESK beklagar vidare att kommissionen hösten 2005 drog tillbaka förslag gällande en gemenskapsrättslig status för ömsesidiga bolag och europeiska föreningar, vilket i dag vore viktigare än någonsin.

4.4.3 I kommissionens meddelande understryks dessutom vikten av frågan om företagsfinansiering och att särskilt innovativa företag lättare skall få tillgång till finansiering.

4.4.3.1 I detta sammanhang bör man framhäva att strukturfonderna under nuvarande omständigheter oundvikligen har begränsade – för att inte säga marginella – möjligheter att på ett avgörande sätt underlätta tillgången till finansiering av företag på detta område, även om åtföljande åtgärder i blygsam skala och samfinansiering av pilotprojekt kan ge resultat på områden som är tillräckligt avgränsade och föredömliga. EESK välkomnar lanseringen av initiativen Jaspers och Jeremie som ett samarbete mellan kommissionen, Europeiska investeringsbanken, Europeiska investeringsfonden och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling. Initiativet Jaspers syftar till att bistå de nationella och regionala myndigheterna i stater som kan omfattas av konvergensmålet för inledande av större infrastrukturprojekt. Programmet Jeremie har som mål att underlätta småföretags möjligheter till finansiering. EESK önskar att dessa initiativ görs operativa och lättillgängliga på lokal nivå för att denna nya verksamhetsram skall kunna få så betydande återverkningar som möjligt på den ekonomiska utvecklingen och framväxten av verksamheter – det vill säga ökad sysselsättning – på gräsrotsnivå.

4.4.3.2 Om utbetalningarna från fonderna skall få direkta återverkningar på – och i högre grad ta hänsyn till – finansieringen av företag, måste spännvidden breddas och motsvara de möjligheter som banklån erbjuder, tillhandahålla riskkapital, ge möjlighet till mikrokrediter och ge garantier för småföretag. Detta innebär att fondernas handlingsutrymme måste omdefinieras, särskilt deras finansieringstekniker som i dag är begränsade till utbetalning av subventioner. Med programmet Jeremie som förebild kunde detta förverkligas i en mycket större skala genom att omvandla subventionerna till finansieringsprodukter. Därmed kunde en euro som utbetalats som garanti för ett lån med riskkapital finansiera fem till tio euro av investeringar i ett litet eller medelstort företag och därmed skapa multiplikatoreffekter utgående från EU-fondernas interventioner. EESK:s rekommendationer i denna viktiga fråga framgår av kapitel 5 i föreliggande yttrande.

4.4.3.3 Det är vidare skäl att påminna om att ett snabbt och konkret genomförande av den inre marknaden för finansiering tillsammans med en effektiv konkurrenspolitik och en konsolidering av den ekonomiska och monetära unionen kunde leda till betydande förbättringar när det gäller tillgången till finansiering för företag av alla storlekar. Denna fråga lyfts dock inte alls fram i meddelandet även om en av kommissionens främsta ansvarsområden under de närmaste åren kommer att förbli att skapa en sådan marknad.

4.5 Den tredje prioriteringen i kommissionens meddelande när det gäller sammanhållningspolitiken är att skapa fler arbetstillfällen och höja arbetets kvalitet.

4.5.1 Den första förutsättningen för att uppnå ökad sysselsättning är att förstärka den ekonomiska tillväxten och att inom ramen för detta underlätta uppkomsten av arbetstillfällen. Ett sådant mål kan endast uppnås genom mer gynnsamma administrativa, skattemässiga och sociala villkor i anslutning till uppkomsten av arbetstillfällen med särskild hänsyn till småföretag, egenföretagare och hantverkare. Detta kunde leda till en gynnsam utveckling med en ansvarsfull löneutveckling och främjande av yrkeskunnighet. Som det nämndes tidigare kan strukturfonderna bara få begränsade direkta återverkningar på dylika områden samtidigt som enstaka insatser och pilotprojekt visserligen kan stödjas och gynna goda metoder.

4.5.2 Det vore även lämpligt att utveckla anpassningen av arbetsmarknaden, vilket kommissionen understryker. Strukturfonderna bör särskilt inriktas på en bättre fungerande inre marknad på detta område. Detta förutsätter utökad rörlighet inklusive rätt till överföring mellan pensionssystem, samt att hindren för den europeiska arbetsmarknaden undanröjs, i synnerhet i tjänstesektorn⁽⁵⁾ där mer än två tredjedelar av de nya arbetstillfällena uppstår. Samtidigt måste man hålla fast vid en gemensam grund för sociala villkor i dessa frågor.

4.5.3 Kommissionen gör för övrigt rätt i att lägga tonvikten vid kraven på bättre yrkesutbildning. EESK anser det dock vara mycket oroväckande att kommissionen i december 2005 föreslog att budgeten för livslångt lärande skall skäras ned med hälften. EESK vill se en omvärdering av budgeten så att den når en nivå som motsvarar åtagandena i Lissabonstrategin. På detta område uppstår hädanefter nya kompetensområden med ökat ansvar och krav på större initiativförmåga. Därför bör framtida program möjliggöra att hänsyn tas till regionala prioriteringar. Det är nämligen av avgörande betydelse att finansieringen ur Europeiska socialfonden i så hög grad som möjligt anpassas till regionala behov och inte endast binds upp till samfinansiering utgående från nationell politik.

4.5.3.1 På ett allmänt plan understryker EESK att alla medel bör tillgripas för att gynna komplementaritet och effektivitet i bestämmelserna samt att offentliga och privata aktörer bör uppmanas till hållbara partnerskap kring regionala strategier som bygger på följande prioriteringar: att främja tillgången för alla till innovation och livslångt lärande, att förbättra hanteringen och utvecklingen av arbetskraften i företag, att öka kvinnors deltagande, att höja sysselsättningsnivån fram till pensionen, att tydligare avgränsa ekonomin och politiken för yrkesvägledning och utbildning, att främja yrkesutbildning och lärande på alla nivåer, särskilt inom yrken med brist på arbetskraft, samt att gynna utbildningar som konkret leder till att näringslivet upptar den ökande massan utslagen arbetskraft.

(5) EESK:s yttrande om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tjänster på inre marknaden", EUT C 221, 8.9.2005, s. 113.

4.5.3.2 Strukturfonderna bör även inriktas på att samfinansiera utbildningsprogram på europeisk nivå med förebild i de framgångsrika programmen Erasmus och Leonardo. Dessa program bör utvidgas ytterligare för att kunna stödja två till tre gånger fler unga européer.

4.5.4 Den åldrande befolkningsstrukturen bör dessutom ges särskild uppmärksamhet eftersom den kräver särskilda anpassningar av ovan nämnda aspekter som sammanhänger med uppkomsten av arbetstillfällen (jfr administrativa, skattemässiga och sociala villkor, barnomsorg till rimlig kostnad, arbetsmarknaden, utbildning och arbetskraftspolitiken).

4.6 Dessa tre prioriteringar inom de strategiska riktlinjerna kompletteras av ett genomgripande krav som utgör en slags fjärde prioritering, nämligen hänsynen till den territoriella dimensionen inom sammanhållningspolitiken.

4.6.1 I meddelandet nämns städernas bidrag till tillväxt och sysselsättning (bättre ekonomisk, social och miljömässig hantering av urbaniseringen) samtidigt som den ekonomiska diversifieringen i landsbygdsområden förespråkas på annat håll (kvarhållande av allmännyttiga tjänster, utbyggnad av nätverk, främjande av utvecklingspoler). Interaktionen mellan kraven och de tre prioriteringarna inom de strategiska riktlinjerna kunde ha blivit bättre klarlagd.

4.6.2 I meddelandet understryks även behovet av territoriellt samarbete på tre olika nivåer, nämligen följande:

4.6.2.1 Gränsöverskridande samarbete bland annat för att skapa ömsesidig handel samt gynna ekonomisk och social integration.

4.6.2.2 Samarbete mellan länderna, särskilt i syfte att stärka gemensamma insatser av strategisk betydelse mellan stater (transporter, forskning, social integration).

4.6.2.3 Samarbete mellan regioner, särskilt i syfte att uppmuntra spridningen av goda ekonomiska, sociala och miljömässiga metoder.

4.6.3 EESK beklagar dock att en hänvisning till detta behov av territoriellt samarbete i EU inte behandlas utförligare än som ett kompletterande – för att inte säga underordnat – element till prioriteringarna inom de strategiska riktlinjerna i stället för eftersträva en integrering av dem.

4.7 Granskningen av de tre prioriteringarna i de strategiska riktlinjerna, kompletterade med den territoriella dimensionen, medför alltså flera omfattande frågeställningar.

4.7.1 För det första är prioriteringarna i de strategiska riktlinjerna inte tillräckligt tydliga för att utgöra en "strategisk" ram för sammanhållningsinsatser och förvaltning av sammanhållningspolitiken. De utgör snarare en påminnelse om god praxis som skall uppmuntras genom de olika insatserna.

4.7.2 Framför allt preciseras knappt kopplingarna mellan prioriteringarna i de strategiska riktlinjerna och de tre målen

för insatser som finansieras med EU-medel. Detta är ett stort handikapp: de strategiska riktlinjerna borde utgöra en ram för fonderna, men i själva verket utgör de endast ett komplement. Detta innebär att de strategiska riktlinjerna mer framstår som tilläggsdirektiv eller tillämpningsdirektiv än som de riktlinjer de är avsedda att utgöra.

4.7.3 För att de strategiska riktlinjerna verkligen skall leva upp till sitt namn och fungera mer effektivt måste de prioriterade målen förtydligas, särskilt på följande områden:

4.7.3.1 Den europeiska sammanhållningspolitikens "mervärde" i relation till den nationella och lokala politiken.

4.7.3.2 Den "territoriella koncentrationen" på europeiska utvecklingscentrer och utvecklingslinjer som gör det möjligt att uppnå en övergripande hävstångseffekt.

4.7.3.3 Den "riktningsgivande ramen" för EU-fondernas insatser, som säkerställer att de strategiska riktlinjerna utgör en effektiv och konsekvent ram och inte begränsas till att endast fungera som kompletteringsbestämmelser.

5. Synpunkter på styrmedlen för sammanhållningspolitiken 2007–2013

5.1 Som stöd för sammanhållningspolitiken understryker kommissionen särskilt strukturfondernas (regionalfonden och socialfonden) och Sammanhållningsfondens roll. Kommissionen påpekar att användningen av dessa fonder – i linje med de strategiska riktlinjer som nämns ovan – måste gör det möjligt att stimulera tillväxten, bättre utnyttja möjligheterna på inre marknaden, främja större konvergens mellan medlemsstaterna, stärka den regionala konkurrenskraften och förbättra EU:s ekonomiska, sociala och kulturella integration.

5.2 Först och främst kan man konstatera att Europeiska unionen kommer att ställas inför en allt större klyfta mellan begränsade fonder och omfattande behov (skillnader i medlemsstaternas utveckling, förseningar i utbyggnaden av infrastruktur, förseningar på inre marknaden, eftersläpande konkurrenskraft, förseningar när det gäller att genomföra Lissabonstrategin). Det krävs en intern omorganisation av gemenskapens budgetprioriteringar, bland annat genom en fortsättning av det pågående reformarbetet när det gäller den gemensamma jordbrukspolitik. Detta kommer dock endast att ge begränsade möjligheter att öka strukturfondernas anslag, eftersom gemenskapens totala budget även fortsättningsvis är mycket begränsad. Eftersom gemenskapsbudgetens tak är 1,045 % av BNP anser EESK att de 0,36 % (308 miljarder euro av en total budget på 862 miljarder euro, med förbehåll för den höjning med fyra miljarder som man enades om den 4 april 2006 och som återstår att ratificeras av Europaparlamentet och rådet) som skall gå till sammanhållningspolitiken under inga omständigheter räcker för att EU skall kunna uppnå sammanhållningsmålen för 2007–2013.

5.3 Därför bör man noggrant uppmärksamma följande:

5.3.1 Å ena sidan fondens insatser som bör ge en större hävstångseffekt på investeringarna, vilket förutsätter mer omfattande innovation än tidigare på detta område.

5.3.2 Å andra sidan den reella koncentrationen av fondinsatser, som bör ha mer av en omstrukturerande effekt, särskilt på nationsövergripande och gränsöverskridande nivå.

5.4 När det gäller fondens insatser förtjänar flera saker att nämnas:

5.4.1 Vi vill först erinra om att insatserna från strukturfonderna endast kan utgöra ett komplement till EU:s sammanhållningspolitik. Strukturfonderna får inte vara ett exklusivt eller ens dominerande instrument. I syfte att uppnå gemensamma mål skall insatserna framför allt främja en mobilisering av tillgängligt kapital på marknaderna och en mer konvergerande användning av nationella och regionala budgetmedel. Det är alltså i första hand fråga om att uppnå en hävstångseffekt. I detta sammanhang måste EU:s strukturfondsinstrument utgöra ett centralt planeringsverktyg för det europeiska territoriet, som komplement till gemenskapens politik och aktuella ekonomiska och sociala förändringar.

5.4.2 Användningen av EU:s fonder och Europeiska investeringsbankens medel borde därför bygga på en mer flexibel och nydanande finansieringsteknik. Kommissionen framhåller med rätta att fonderna inte längre endast bör begränsas till bidragsgivning utan även bör möjliggöra andra finansieringsinstrument, t.ex. lån, lånegarantier, konvertibla instrument, investeringskapital och riskkapital. EESK inte bara stöder denna inställning utan begär också att man drar alla konsekvenser av den och att EU:s metoder för finansiellt stöd reformeras i grunden.

5.4.2.1 EESK anser att utvecklingen av sådana alternativa metoder för stödgivning inom ramen för strukturfonderna, i nära samarbete med Europeiska investeringsfonden och Europeiska investeringsbanken, skulle kunna bidra till ett avsevärt ökat genomslag av gemenskapens insatser och göra det möjligt att på ett bättre sätt kombinera dem med offentligt och privat investeringskapital. De skulle framför allt bidra till en offentlig-privat delning av finansieringen av investeringarna, särskilt i små och medelstora företag, vilka uppfattas som riskabla av de traditionella finansörerna och för vilka lånevillkoren i framtiden kan komma att bli än striktare till följd av Basel II-avtalen. De skulle på ett verkkningsfullt sätt kunna mildra effekterna av EU:s budgetbegränsningar. Ett stöd på en euro skulle i själva verket ha kunnat användas bättre som en garanti för ett lån på fem eller tio euro. Detta skulle göra det möjligt att öka antalet stödmottagare och samtidigt ge dessa ett större ansvar än vad ett icke-återbetalningspliktiga bidrag gör.

5.4.2.2 Dessa nya stödformer bör införas så snart som möjligt för att säkerställa en maximal hävstångseffekt på den ekonomiska och sociala utvecklingen. Andra resurser skulle också kunna mobiliseras genom bättre samordning av insatser från strukturfonderna och andra institutioner som redan verkar för europeisk utveckling, t.ex. Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD). Ett prioriterat insatsområde borde vara att på ett mycket mer omfattande och aktivt sätt främja offentlig-privata partnerskap på Europainivå, med tydliga och öppna konkurrensvillkor, särskilt när det gäller att finansiera storskaliga infrastrukturprojekt som är av avgörande betydelse för såväl sammanhållningen generellt som för Europas samlade konkurrenskraft. Som nämnts tidigare⁽⁶⁾ borde budgetanslagen till de transeuropeiska näten öka avsevärt, eftersom de offentlig-privata partnerskapen för europeisk infrastruktur inte kan nå framgång utan tillräckliga åtaganden från de offentliga gemenskapsfondernas sida.

5.4.2.3 En sådan reform av metoderna för stöd från gemenskapsfonderna förutsätter att Europeiska unionens upplånings- och utlåningskapacitet ökar. Det skulle också krävas större samordning med Europeiska investeringsbanken och andra finansinstitut, och att ett reellt partnerskap etableras med det europeiska bank- och finansnätverket, samt att villkoren för stöd skärps, såväl på medlemsstatsnivå som när det gäller de direkta stödmottagarna. Avslutningsvis borde denna aspekt också ingå i reformen av EU-fondernas bestämmelser för perioden 2007–2013, så att de nya systemen för finansieringsteknik kan bli helt operationella. EESK uppmanar därför Europeiska kommissionen att lägga fram förslag på dessa tre områden.

5.4.3 Det är dessutom beklagligt att förvaltningen av strukturfonderna själv under senare år har brutit i öppenhet och varit alltför dominerad av bilaterala relationer mellan gemenskapens administration och nationella förvaltningar, utan några tecken på en effektiv övergripande samordning, och inte heller på adekvat kontroll och på övervakning av att fonderna används väl. EU:s revisionsrätt har vid upprepade tillfällen beklagat denna situation, men de punktvisa förbättringar som har gjorts har varit alltför begränsade. Den generella principen om större öppenhet vid utformning, antagande och genomförande av gemenskapens politik har ännu inte utvidgats till att omfatta förvaltningen av fonderna, trots att detta redan borde ha skett. De strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken bör i framtiden utgöra grundvalen för en avgörande förändring i denna riktning.

5.4.4 Bland de nyheter som krävs för att säkerställa en bättre förvaltning av EU-stödet bör vi nämna behovet av mer systematiska kontroller av gemenskapsstödet förenlighet med konkurrensreglerna. Några dåligt kontrollerade åtgärder som genomförts med stöd från fonderna i det förflutna i avsikt att minska regionala skillnader har orsakat allvarlig och skadlig snedvridning av principerna om rättvis konkurrens, även om det är fullt möjligt att samtidigt eftersträva båda dessa mål. Stödet från EU är offentligt och kan jämföras med statligt stöd. Det bör därför vara underkastat samma typ av kontroll. Principen ligger också

⁽⁶⁾ Se punkt 4.3.3.

i linje med det nödvändiga målet om bättre ömsesidig samordning av europeiskt, nationellt och regionalt stöd. Kommissionens årsrapport om konkurrenspolitiken bör därför i framtiden innehålla ett kapitel om villkoren för kontroll av gemenskapsstödet i enlighet med EU:s konkurrenspolitik. EESK har redan tidigare rekommenderat detta, hittills utan något resultat.

5.5 När det gäller koncentrationen av åtgärderna bör kommissionen se till att de åtgärder som vidtas med hjälp av EU-medel i högre grad inriktas på en europeisk dimension av den fysiska planeringen i unionen, vilket i nuläget är långt ifrån fallet, förutom i fråga om enskilda framsteg som initierats i gemenskapens handlingsplaner.

5.5.1 Hittills har man inte prioriterat någon transnationell dimension i strukturfondsåtgärderna, trots att den stora europeiska inre marknaden, som idag har utvidgats till 25 medlemsstater, har genomförts såväl vad gäller regelverket som i ekonomiskt hänseende. Strukturfonderna har huvudsakligen förvaltats av kommissionen utgående från medlemsstaternas nationella prioriteringar, utan att det funnits någon direkt koppling till de nya behov av samarbete som följt av att de fysiska, tekniska och skattemässiga hindren för handelsutbyte har undanröjts, samtidigt som de ekonomiska och sociala skillnaderna har ökat, vilket gör det nödvändigt att stärka de transnationella kopplingarna och nätverken.

5.5.2 Denna situation bör åtgärdas genom att man fastställer tydligare insatsområden för att förstärka "beröringspunkterna" mellan medlemsstaterna på såväl transnationell, mellanregional som gränsöverskridande nivå. De relevanta kommentarer som kommissionen framfört på detta område bör omvärderas, utvecklas och integreras i prioriteringarna för fondåtgärderna, i stället för att utgöra ett tillägg till dessa.

6. Kommentarer beträffande en integration i den nationella och regionala politiken

6.1 Integrationen av sammanhållningspolitiken i den nationella och regionala politiken är av avgörande betydelse, vilket kommissionen mycket riktigt framhåller. Kommittén betonar behovet av framsteg på följande två områden:

6.2 För det första bör man se till att gemenskapsstödet verkligen används till att stödja ett optimalt genomförande av gemenskapens riktlinjer, beslut och förpliktelser i de olika medlemsstaterna. Här skall särskilt följande punkter nämnas:

6.2.1 Ett korrekt införlivande av EU-direktiven i den nationella lagstiftningen med beaktande av den fastställda tidsgränsen.

6.2.2 En förstärkning av det administrativa samarbetet på europeisk nivå, bland annat för att säkerställa att inre marknaden fungerar friktionsfritt.

6.2.3 En bättre tillämpning av de båda delarna av tillväxt- och stabilitetspakten, som inte bör vara endast en enkel skyddsmekanism mot underskott, utan som bör bana väg för gemensamma ekonomiska strukturreformer.

6.3 För det andra bör man se till att gemenskapsstödet bidrar till att förstärka samstämmigheten mellan EU-politiken

och medlemsstaternas politik, bland annat för att främja ett effektivare genomförande av Lissabonstrategin. Här skall särskilt följande punkter nämnas:

6.3.1 Åtgärder i anslutning till de ekonomiska, sociala och administrativa reformerna.

6.3.2 En förenkling av lagstiftningsramen och utvecklingen av de europeiska strategierna för självreglering för organisationer i näringsliv och samhälle, som förtjänar att stödjas (?).

6.3.3 Ett snabbare genomförande av det europeiska finansiella området, som gör det möjligt att utnyttja fördelarna med euron maximalt.

6.3.4 En tillnärmning av skattebestämmelserna på grunder som är attraktiva för investeringar och innovation, vilket gör det möjligt att skapa enhetligare villkor för konkurrens mellan de olika systemen i medlemsstaterna.

6.4 Slutligen bör man så långt detta är möjligt undvika att foga extra nationella eller regionala kriterier till den ram som fastställts av EU, för att kunna bevara den flexibilitet som behövs då man fastställer innehållet i framtida program. På samma sätt bör man också undvika att införa förfaranden som på förhand kan låsa tilldelningen av medel under en period på sju år och att utesluta möjligheten att enkelt anpassa program som redan har inletts.

6.5 EESK önskar också att gemenskapsstödet skall bidra till att främja en europeisk industripolitik som gör det möjligt att på olika nivåer (europeisk, nationell och regional) samordna de offentliga myndigheterna och aktörerna i det organiserade civila samhället (?).

6.6 EESK ställer sig positiv till att Europeiska unionens råd i december 2005 fattade ett principbeslut om att inrätta en globaliseringsfond som är avsedd att utnyttjas till att hjälpa arbetstagare som blivit arbetslösa till följd av omfattande strukturomvandlingar som påverkar världshandeln och till att bistå dem vid omskolning och med att finna ett nytt arbete. Stats- och regeringscheferna har uppmanat rådet att fastställa de kriterier som berättigar till stöd ur denna fond. EESK anser att gemenskapens sektorsövergripande, och även sektorsspecifika, löntagar- och arbetsgivarorganisationer skulle kunna delta i fastställandet av dessa kriterier.

7. Kommentarer beträffande medverkan av aktörer i näringsliv och samhälle

7.1 Det är synnerligen viktigt att aktörerna i näringsliv och samhälle görs delaktiga i sammanhållningspolitiken. EESK efterlyste bland annat i sitt yttrande om partnerskap för genomförande av strukturfonderna från år 2003 en förstärkning av denna delaktighet (?). Kommissionen erkänner att detta är nödvändigt och betonar att man på ett avgörande sätt verkar för att uppnå en bredare förankring av denna politik på fältet. Den har dock inte lagt fram några förslag till hur detta skall organiseras och har inte heller infört denna delaktighet i de strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken.

(?) Informationsrapport från facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion om "Dagsläget beträffande samreglering och självreglering på inre marknaden".

(?) Se EESK: yttrande om "Modern industripolitik", EUT C 110, 9.5.2006.

(?) EUT C 10, 14.1.2004, s. 21.

7.2 EESK föreslår därför att de strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken för år 2007–2013 skall kompletteras med konkreta ramar för näringslivs- och samhällsaktörernas deltagande. I likhet med bestämmelserna i Cotonouavtalet om att de icke-statliga aktörerna i länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet uttryckligen skall rådfrågas och delta i förvaltningen av gemenskapsstödet, bör dessa ramar i sin helhet integreras i de strategiska riktlinjerna och vara bindande för medlemsstaterna.

7.3 Dessa ramar bör bland annat omfatta följande mål:

7.3.1 Aktörerna i näringsliv och samhälle och arbetsmarknadens parter bör delta då de viktigaste riktlinjerna (bland annat det övergripande strategiska dokumentet) fastställs på gemenskapsnivå och då de genomförs decentraliserat på nationell nivå (bland annat referensramen för de nationella strategierna som fastställts av medlemsstaterna) och på regional och lokal nivå.

7.3.2 Denna dialog bör fördjupas såväl på det ekonomiska, sociala som miljömässiga planet för att man skall kunna åstadkomma en effektiv och hållbar utveckling grundad på deltagande.

7.3.3 Aktörerna i näringsliv och samhälle bör involveras direkt i arbetet med att förbättra sysselsättningsläget, i synnerhet med hjälp av avtalsvillkoren mellan arbetsmarknadens parter, bland annat för att modernisera yrkesutbildningssystemen och underlätta en bättre anpassning av arbetsmarknaden.

7.3.4 Aktörerna i det civila samhället bör spöras att utnyttja den europeiska inre marknaden bättre genom att man förstärker de transeuropeiska nätverken för produktion, handel och infrastruktur och genom att man inför sam- och självreglering inom näringsliv och samhälle som bidrar till att fullborda inre marknaden.

7.3.5 Tillsammans med aktörerna i näringsliv och samhälle bör man fastställa effektiva modeller för offentlig-privata partnerskap, med anpassade former för koncessioner, incitament, garantier och underentreprenader.

7.3.6 Utgående från dessa bör man utveckla fler program för offentlig-privata partnerskap, bland annat program för infrastruktur och finansiering av små och medelstora företag på lokal nivå.

7.3.7 Aktörerna i näringsliv och samhälle bör uppmuntras att stärka det europeiska samarbetet i fråga om forskning och teknisk innovation.

7.3.8 Man bör stödja nyskapande metoder som aktörerna inom näringsliv och samhälle inför och som bidrar till en hållbar utveckling.

7.4 För att en sådan dialog skall vara effektiv bör den organiseras och struktureras bättre, såväl i Bryssel som i de olika medlemsstaterna och regionerna. Ramarna för deltagandet bör därför omfatta följande bestämmelser:

7.4.1 Dialogen bör grunda sig på relevant information från de offentliga myndigheterna i medlemsstaterna som rör de strategiska riktlinjerna och formerna för deras genomförande.

7.4.2 Samråd bör inledas i ett tillräckligt tidigt skede, så att aktörerna i näringsliv och samhälle ges möjlighet att delta i utarbetandet av konsekvensanalyserna.

7.4.3 Aktörerna i näringsliv och samhälle bör informeras om hur samråden och de förslag som lagts fram uppföljs.

7.4.4 Till officiella dokument som gäller planering eller översyn bör det bifogas en sammanfattning av villkoren för samråd med de socioekonomiska aktörerna.

7.4.5 I anslutning till gränsöverskridande och mellanregionala program bör man främja gemensamma samråd samt partnerskap inom näringsliv och samhälle som också är gränsöverskridande eller mellanregionala.

7.4.6 Initiativ till en gränsöverskridande och mellanregional social dialog bör uppmuntras, bland annat för att konkret fastställa de frivilliga transnationella ramarna för kollektivförhandlingarna, såsom angavs i den sociala agendan för 2005–2010.

7.5 EESK framhåller ännu en gång sitt stöd till kommissionens förslag om att rikta 2 % av Europeiska socialfondens medel till utökade resurser för arbetsmarknadens parter och till olika aktiviteter som utförs gemensamt av dessa.

7.6 EESK har, med uttryckligt stöd av Europeiska rådet i mars 2005, åtagit sig att utveckla ett europeiskt nätverk för information och stöd i samband med initiativ som tas av de aktörer i det civila samhället som deltar i genomförandet av Lissabonstrategin. Detta nätverk skall omfatta dessa aktörers samtliga initiativ för att öka den europeiska sammanhållningspolitikens slagkraft under perioden 2007–2013.

Bryssel den 21 april 2006

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Anne-Marie SIGMUND